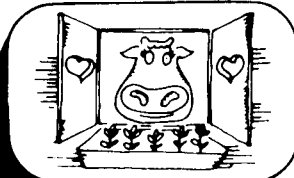

מבנים ומיכון

חשיבות הכריה הנכונה של התחמיץ

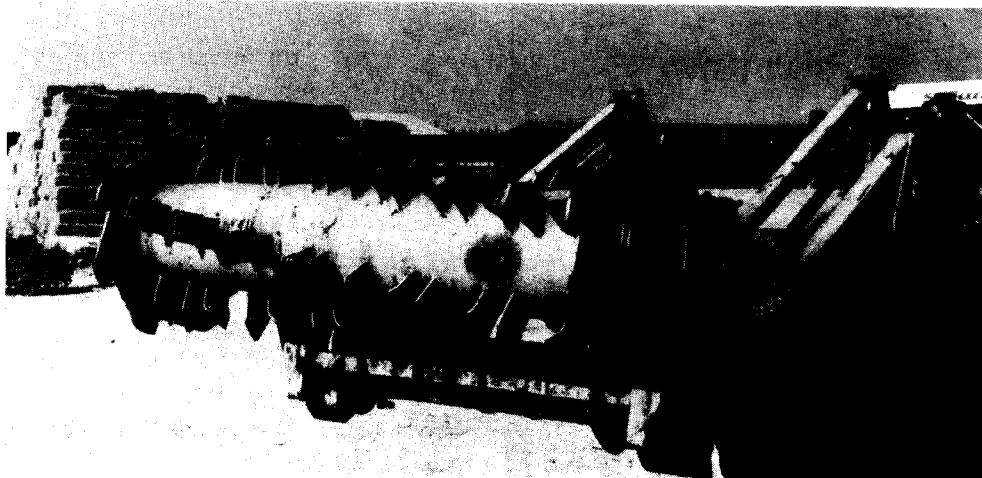
פרופסור חיים תגרי, הפקולטה לחקלאות, רחובות

גרועה בהרבה מקודמתה, כיוון שהיא מתרחשת בנוכחות אוויר (פרט להרפסטור) וקשורה בין היתר גם בהתפתחות עובשים ופטריות. בנוסף לנזק הישיר שגורמת תסיסה זו על ידי אובדן חומר אורגני עפיל מיצרים הפטריות והעובשים תרכובות לוואי שונות שחלקן אנטי בקטריאלי וחלקן רעיל. חומרים אלה עלולים:

- א. לדכא את פעילות חידקי הכרס;
 - ב. לדכא את תאבונן של כל מעלה גרה, ואף להזיק לבריאותו.
- כל תהליך כריה, שיצמצם את חשיפת שטח הפנים להדבקה ואיוורור, יצמצם את היקף הנזק הצפוי.

בתהליך ייצור התחמיץ והאבסתו חלה פחיתה כמותית מסויימת ואף איכותית כתוצאה מתהליכי התסיסה הבאה:

- א. בעת שימורו ולאחר מכן;
 - ב. מעת פתיחת בור התחמיץ ובמשך כריתו.
- התסיסה הראשונית הקלה עם ההחמצה, היא בלתי נמנעת, ומתרחשת בכל תחמיץ, אך היא רצויה כל עוד היא בהיקף ובכיוון הרצוי, כיוון שבעקבותיה נוצרת חומצת חלב המשמרת את המזון. יש רק לדאוג לכך שהבור יהא מהודק היטב ואטום לחדירת אוויר, כדי שאופי התסיסה יהא אנאירובי מוחלט.
- התסיסה המשנית אף היא בלתי נמנעת אולם

מערכת הסכינים המסתובבת המורכבת בקידמת הזרוע ההידראולית של טרקטור

כריה בזבזנית

הכריה המקובלת כיום במרבית המשקים מתבצעת בצורה גרועה ביותר, תוך ניעור שכבת התחמיץ מלמטה כלפי מעלה וגרירת התחמיץ המפורר לתחתית הבור בכף המעמס. שיטת כריה זו גורמת להשאת חתך מנוער ונקבובי ומנהרות אוויר וסירכות גדולות של תחמיץ התלויות באוויר, ובסיכום – שטח פנים עצום. זהו מצב גרוע המאפשר איזורור כמעט מקסימאלי של מנת התחמיץ המיועדת, ובימי גשם אף "עוור" בספיגת כמויות מירביות של מים המעודדות גם הן את התסיסה המשנית. המצב המתואר מבטיח כי עם החזרה לכרות באותו מקום, אחוז גבוה מהתחמיץ שנכרה יהא כבר מעופש, ולעתים אף ברמה שניתן להריחה ולראותה, אלא אם כן הכריה החוזרת נעשית תוך 12–24 שעות מעת הכריה הקודמת.

כלי כריה

כדי להתגבר על בעיה זו פותחו בחו"ל לאחרונה מספר כלים שתוכננו לחתוך מהתחמיץ בבת אחת גוש של כמה מאות קילוגרמים ולהותיר שטח חתך חלק ומהודק. מכשיר כזה פועל על עיקרון של נעיצות מזלגות ברוחב הטרקטור ובאורך של כ־60 ס"מ אל תוך התחמיץ, כ־70 ס"מ מתחת לפני התחמיץ, ולאחר מכן בתנועת סכין ממונעת מלמעלה למטה – התחמיץ נחתך בגוש שלם של כחצי טונה.

חסרונותיו של המכשיר הם:

א. שבירה תכופה של הסכין;

ב. מחירו הגבוה;

ג. יצירת גוש גדול של תחמיץ המכביד מאוד על מנגנון עירבול העגלה המערבלת.

מכשיר הכריה שפותח בארץ על ידי קיבוץ יפעת פועל לפי העיקרון של חיתוך ופרור התחמיץ בעזרת עשרות סכינים קטנים המוצבים על תוף גלילי המסתובב בקידמת הזרוע ההידראולית (במקום כף). הסכינים חותכים פיסות קטנות של תחמיץ ועל ידי כך אינם מזעזעים את שטח הפנים של התחמיץ ומשאירים אותו נקי, ישר ומהודק כשהיה – בעיקר כתוצאה מהעובדה שכיוון החיתוך הוא

בדרך קבע מלמעלה כלפי מטה. בנוסף לכך מתקבל תחמיץ מפורר וכאשר הוא מועבר לעגלה המערבלת אינו יוצר עומס רב על החלזונות, כפי שהדבר קורה בעת העברת גוש גדול של תחמיץ.

יודגש כי ההפסדים של התסיסה המשנית עשויים לנוע – בבור מכוסה היטב ובחתך טוב – בין 1% ל-2% וגם אז מומלץ לרסס בחומצה פרופיונית. הפסדים בכריה לא נכונה עלולים להגיע ל-4%–6%, שלא לדבר על כך שכריה לא נכונה בתחמיץ שאינו משובח, עשויים ליהפך לשואה תזונתית בעידן ממוכן זה, המערבל את כל המנה ומונע מהפרה את האפשרות להשאיר באבוס חלקי תחמיץ מעופשים.

ההאבסה בתחמיץ גדלה בארץ כמה מונים בעשור האחרון ועדיין השימוש בו הולך וגדל. כל קידום ושיפור בתהליכי החמצה, שימור וכריה, לא רק שימנע הפסדים מידיים הנראים לעין, אלא יצמצם לבטח נזקים בלתי נראים ובלתי מאותרים, כגון צימצום תאבון מעלה הגרה או הפחתה ביעילות העיכול.

מושב תקומה

מעוניין לגדל

עגלות ומכירות

עבור מושבים וקיבוצים לפי חווה –

המעוניינים יפנו

לטלפון: 91068–057 למרכז המשק